

Socialinės pedagoginės (kompleksinės) pagalbos poreikis

Sigita Burvytė

Lietuvos edukologijos universitetas, Socialinės edukacijos fakultetas, Socialinio ugdymo katedra, Studentų g. 39, 08106 Vilnius, sigita.burvyte@leu.lt

Anotacija. Straipsnyje atskleistas socialinės pedagoginės (kompleksinės) pagalbos poreikis įvairiose Lietuvos ugdymo, socialinėse ir kitose institucijose. Tyrimas buvo atliktas atsitiktinai pasirinktose institucijose. Atsitiktiniu būdu buvo išsiuntinėtos 525 anketos įvairių ugdymo ir kitas socialines paslaugas teikiančių institucijų vadovams, turint tikslą iširti socialinės pedagoginės pagalbos ir šiuolaikiškų bei novatoriškų specialistų parengimo poreikį kartu su Lietuvos edukologijos universitetu. Iš viso sugrįžo 232 tiriamųjų atsakymai. Tyrimo rezultatai atskleidė socialinės pedagoginės (kompleksinės) pagalbos poreikį įvairiose ugdymo institucijose, kur didžioji dauguma ($n = 214$) iš visų tiriamųjų ($N = 232$) teigė, kad socialinės pedagoginės (kompleksinės) pagalbos poreikis jų institucijoje yra ir šią pagalbą teikiantys specialistai yra reikalingi. Taip pat išryškėjo socialinių pedagogų, turinčių specialiųjų žinių ir gebėjimų, poreikis mažose nevyriausybinėse organizacijose (toliau – NVO), teikiančiose specializuotas išskirtines paslaugas, bet jos privalo sumokėti 20 proc. už būsimo darbuotojo parengimo studijas. Tai nėra reikalaujama iš viešojo sektoriaus institucijų. Viešojo sektoriaus institucijos, kurioms reikalingas socialinis pedagogas, baiminasi pasirašyti ketinimų bendradarbiauti protokolą rengiant socialinius pedagogus jų institucijoms, nes bijo, kad gali neturėti galimybių 3 metus įdarbinti baigusį specialistą.

Esminiai žodžiai: *socialinė pedagoginė pagalba, socialinis pedagogas, kompleksinė pagalba, socialinė pedagoginė (kompleksinė) pagalba, NVO, ketinimų bendradarbiauti protokolai.*

Įvadas

Socialinės pedagoginės (kompleksinės) pagalbos sampratos apibrėžtis. Švietimą reglamentuojančiuose dokumentuose pagalba apibrėžiama kaip specialistų, mokyklos

darbuotojų vykdoma veikla, susijusi su mokinių socialinių bei pedagoginių poreikių tenkinimu, leidžianti didinti vaiko ugdymo(si) kokybę, padidinanti švietimo veiksmingumą. Pagalbos teikimo tikslas – padėti įgyvendinti mokinių teisę į mokslą, užtikrinti veiksmingą mokinių ugdymąsi ir mokymąsi mokykloje bei sudaryti prielaidas pozityviai vaiko socializacijai, pilietinei brandai ir harmoningai raidai.

Socialinė pedagoginė pagalba teikiama vadovaujantis Lietuvos Respublikos (toliau – LR) švietimo pakeitimo įstatymu (2011), LR švietimo įstatyme (2011), kuriame socialinė pedagoginė pagalba apibrėžiama kaip socialinių pedagogų, klasės vadovų, mokytojų, administracijos ir kitų darbuotojų veikla, susijusi su vaikų ir mokinių socialinių pedagoginių poreikių tenkinimu, leidžianti užtikrinti vaiko privalomą švietimą, ugdymosi kokybę, didinti švietimo veiksmingumą. Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos apraše (2011) nurodoma vadovautis principais: lygių galimybių, visuotinio, kompleksiško, veiksmingo, individualumo, konfidencialumo (šiuo metu vyksta šių dokumentų atnaujinimas – S. B. past.).

Socialinės pedagoginės pagalbos samprata. Socialinės pedagoginės pagalbos paskirtis – teikti pagalbą vaiko tėvams (globėjams, rūpintojams), įgyvendinti vaiko teisę į mokslą, užtikrinti jo saugumą mokykloje: išsiaiškinti ir šalinti priežastis, dėl kurių vaikas negali lankyti mokyklos ar vengia tai daryti, sugrąžinti į mokyklą ją palikusius mokinius, kartu su tėvais (globėjais, rūpintojais) padėti vaikui pasirinkti mokyklą pagal protines ir fizinės galias ir joje adaptuotis (*LR švietimo įstatymas*, 2011; *Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo aprašas*, 2011). Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo uždaviniai yra šie:

1) sudaryti sąlygas vaikų ir mokinių harmoningai raidai, teikiant tiesioginę pagalbą vaikams ir jų tėvams, globėjas ar tėvams bei kitiems ugdytojams, kad vaikai ir mokiniai galėtų sėkmingai adaptuotis mokykloje, kitose institucijose, jų gyvenimo ir mokymosi aplinkoje, taptų visuomeniškais žmonėmis, asmenybėmis;

2) atpažinti pagrindines problemas ir šalinti jų atsiradimo priežastis, dėl kurių vaikai ir mokiniai negali dalyvauti privalomame švietime, lankyti mokyklos ar vengia tai daryti bei sėkmingai harmoningai ugdytis (fiziškai, socialiai, emociškai, protiška);

3) padėti užtikrinti vaikų ir mokinių harmoningą raidą, sugrąžinant į mokyklą jos nelankančius mokinius, bendradarbiaujant su tėvais (globėjais, rūpintojais) ir institucijomis, atsakingomis už vaiko gerovę.

Kompleksinės pagalbos samprata. Kompleksinė pagalba – koordinuotas švietimo programų vykdymas, socialinės paramos, sveikatos priežiūros paslaugų ir švietimo pagalbos teikimas individualiam vaikui ir jo tėvams jo tėvų pageidavimu ar atsakingų už vaiko teisių apsaugą institucijų teikimu (*Vaikų nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios gyvenimo ir ugdymo sąlygų gerinimo modelio aprašas*, 2009). Kompleksiškai teikiamos paslaugos – koordinuotas švietimo pagalbos, socialinės paramos, sveikatos priežiūros paslaugų teikimas vaikams ir jų tėvams (globėjams) (*Perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų neįgaliesiems ir likusiems be tėvų globos vaikams 2014–2020 metų veiksmų planas*, 2014).

Kompleksinės pagalbos tikslas – užtikrinti veiksmingą vaikų ugdymąsi pagal ikimokyklinio ir / ar priešmokyklinio ugdymo programas ir padėti tėvams (globėjams) stiprinti tėvystės ir socialinius įgūdžius. Kompleksinę pagalbą teikia Tarpinstitucinė specialistų komanda, kurią telkia socialinis pedagogas, nes jis pažįsta vaikus, jų tėvus, pedagogus, pagalbos specialistus bei atliepia edukatoriaus ir tarpininko funkcijas, atstovaudamas vaikų interesams. Tarpinstitucinės komandos paskirtis – panaudojant tam tikrų institucijų specialistų profesines kompetencijas, žinias ir galimybes, sudaryti galimos kompleksinės pagalbos teikimo vaikui ir jo šeimai planą ir organizuoti kompleksinės pagalbos teikimą.

Nacionalinėje smurto prieš vaikus prevencijos ir pagalbos vaikams 2011–2015 metų programoje numatomi kompleksiniai ir koordinuoti veiksmai bei priemonės smurtui su visomis jo apraiškomis šalinti, socialinių darbuotojų ir socialinių pedagogų bendradarbiavimo su teisėsaugos pareigūnais ir sveikatos priežiūros įstaigų specialistais skatinimas, vykdamas smurto prevenciją ir valdant krizines situacijas (*Dėl nacionalinės smurto prieš vaikus prevencijos ir pagalbos vaikams 2011–2015 metų programos patvirtinimo*, 2011).

Socialinė pedagoginė (kompleksinė) pagalba įgauna svarbią reikšmę tarp ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigų ugdytinių, kai vaikų raidos imlieji periodai yra nepasibaigę, todėl kompleksinė ir laiku suteikta pagalba būtent šiuo laikotarpiu vaikams yra ypač svarbi. Savivaldybės, skirdamos socialinių pedagogų etatus ikimokyklinėse ir priešmokyklinėse ugdymo įstaigose, padeda pedagogams kompleksiskai spręsti vaikų ugdymosi problemas (Ališauskienė, Musteikienė, Zablackienė, Miltenienė, Šapelytė, 2011; Gevorgianienė et al., 2011). Amerikiečių mokslininkas R. A. Feldmanas (2014) teigia, kad šeima yra viena iš pagrindinių institucijų Amerikos šiuolaikinėje visuomenėje ir kad socialinio darbuotojo profesija yra pagrindinis (ašinis) asmuo, padedantis šeimos nariams susidoroti su socialinėmis problemomis, su kuriomis susiduria daugelis amerikiečių šeimų. Šiandien Lietuvoje socialinis pedagogas atlieka pagrindinį vaidmenį teikiant socialinę pedagoginę (kompleksinę) pagalbą vaikui ir jo tėvams bei pedagogams, siekiant sudaryti harmoningas vaikų ugdymosi sąlygas ir spręsti problemas.

Siekiant sudaryti harmoningas vaikų ugdymosi sąlygas, kad vaikai ir mokiniai turėtų galimybę visapusiškai (fiziškai, protišcai, socialiai ir emociškai) ugdytis, socialinės pedagoginės pagalbos pobūdis įgauna kompleksinės pagalbos prasmę. Ugdymo institucijose esamas socialines pedagogines problemas turėtų kompleksiskai spręsti socialinis pedagogas, nes jis geriausiai geba turimas žinias, gebėjimus ir kompetencijas kompleksiskai pritaikyti sprendžiant vaikų ugdymosi problemas, jau pačiame pirminiame etape – įvardijant problemą. Jeigu tokio specialisto institucijoje nėra, tai ši funkcija tenka kitam ugdymo specialistui, kuriam yra sunkiau tai atlikti kvalifikuotai dėl žinių įgūdžių ir kompetencijų trūkumo. Bet kokia problema, kuri reikalauja socialinio pedagogo įsikišimo, prasideda nuo problemos diagnozavimo ar pagrindinės problemos išskyrimo ir apima pasirengimo, analizės ir sistemingos informacijos rinkimo etapus.

Tolesnis etapas apima problemos sprendimo būdų paiešką, kurios turi būti parastos diagnozavimo metu surinkta informacija (faktais), apsibrėžtas pagrindinis

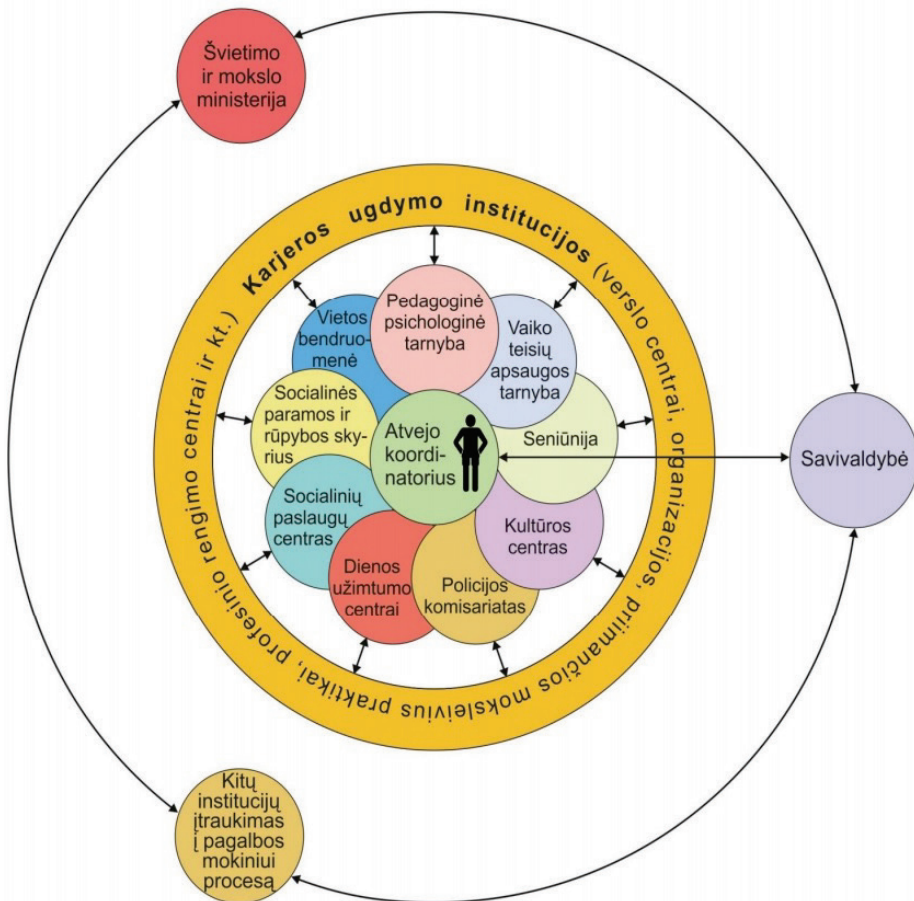
problemos sprendimo tikslas ir išsikelti uždaviniai, kurių siekiama sprendžiant problemą. Užsibrėžtų uždavinių galima siekti keliais būdais: 1) jeigu atvejis nėra sudėtingas ir kompetencijos leidžia – pačiam socialiniam pedagogui imtis atvejo vadybininko funkcijų; 2) pasitelkti ugdymo institucijose esančius pagalbos specialistus, pedagogus, tėvelius, vaikus ir kitus bendruomenės narius, atsižvelgiant į poreikį; 3) pasitelkti kitų institucijų ar specialistų siūlomą pagalbą, siekiant padėti užtikrinti atskiro vaiko visapusišką raidą kiekvienu konkrečiu atveju, kviečiama partnerių pagalba (įvairios viešosios įstaigos, kurios teikia specializuotą pagalbą; pavieniai specialistai; kitų ugdymo institucijų specialistai).

Nesvarbu, kokią strategiją pasirinks socialinis pedagogas ar kitas socialinę pedagoginę (kompleksinę) pagalbą teikiantis specialistas, jis turi sekti problemos sprendimo eigą ir, jeigu reikia, keisti pasirinktą strategiją, ieškodamas veiksmingesnių būdų (Галагузова, 2001).

Socialiniams pedagogams reikalingas nuolatinis kvalifikacijos kėlimas, kad žinotų įvairių strategijų ir gebėtų jas taikyti praktiškai. Jeigu socialinis pedagogas imasi vadybininko funkcijų vaiko problemoms spręsti, jis turi gerai žinoti įvairių sričių (sveikatos, švietimo, socialinės ir kitas) paslaugas teikiančių organizacijų bei atskirų specialistų galimybes, kad galėtų užtikrinti kompleksinę pagalbą vaikui skirtingose probleminėse situacijose. Vienas ar kitas pasirinktas problemos sprendimo būdas veda prie problemos sprendimo. Socialinis pedagogas pabaigoje turi įvertinti, kiek teisingai išspręsta vaiko problema, atsižvelgiant į vaiko harmoningai radai reikalingas sąlygas. Jei ji išspręsta teigiamai, socialinis pedagogas darbą užbaigia, jei problema nevisiškai išspręsta, reikia grįžti prie ankstesnių etapų ir išsiaiškinti, kur buvo padaryta klaida: diagnozuojant, parenkant sprendimo metodus, priemones ar sprendimo strategiją. Tada dar kartą reikia pakartotinai spręsti problemą.

Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcijoje apibrėžiamos vaiko gerovės problemos bei iškeliami vaiko aprūpinimo, apsaugos, dalyvavimo visuomeniniame gyvenime siekiai. Kaip opiausia vaiko gerovės problema iškyla nestabili socialinė ir ekonominė aplinka bei pirminės prevencijos paslaugų šeimoms, auginančioms vaikus, stoka ar jų finansavimo mažinimas, kuris lemia plačiai paplitusią vaikų nepriežiūrą, apleistumą ir smurtą prieš vaikus. Esant tokiai situacijai, akivaizdžiai trūksta paslaugų krizę išgyvenančioms šeimoms ir vaikams, nepakankama esamų paslaugų kokybė. Nuolat atsiranda naujų grėsmių vaikui, naujų priklausomybių rūšių. Į šiuos pokyčius nesugeba laiku ir adekvačiai reaguoti nei teisinė, nei paslaugų sistemos. Dėl to naujos socialinės problemos sparčiai plinta. Gausėja probleminių šeimų ir jos nesugeba pasinaudoti socialinės apsaugos garantijomis vaiko labui. Tai rodo, kad socialinės apsaugos išlaidų struktūroje per didelė dalis tenka piniginiams išmokoms ir per maža socialinėms paslaugoms bei natūrinei paramai, nors tokia galimybė įstatymuose yra numatyta. Reikalinga stiprinti prevencinį darbą su vaiku ir artimiausios jo aplinkos žmonėmis: šeimos nariais, pedagogais ir kitais ugdytojais, kad būtų užtikrinta harmoninga vaiko ugdymosi aplinka.

Atlikta teisinių dokumentų, reglamentuojančių socialinės pedagoginės (kompleksinės) pagalbos teikimo specifiką, bei statistinių duomenų analizė rodo, kad mokykla, vaikui atliekanti gyvybiškai svarbią funkciją, nepajėgi užtikrinti kokybiško, visą gyvenimą trunkančio mokymosi. Dėl šių priežasčių iškyla būtinybė analizuoti ir tirti pedagogų teikiamos pagalbos sritis. Gerai organizuota pagalba – tai vienintelė priemonė, padedanti grąžinti vaikus į mokyklą, sužadinti jų norą mokytis, įkvepianti vaikui pasitikėjimą savo jėgomis ir optimizuojanti viso mokymosi proceso daromą poveikį asmenybės raidai, užtikrinant harmoningas vaiko ugdymosi sąlygas (LR vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo pakeitimo įstatymu (2011), Vyriausybės nutarimais, švietimo ir mokslo ministro įsakymais, kitais teisės aktais ir Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašu (2011)).

Pav. Vidinio ir išorinio tinklų sąveika / sąveikos ryšiai (Mokyklos tinklinio bendradarbiavimo su socialiniais partneriais modelis, 2011)

Remiantis vidinio ir išorinio tinklų sąveika ir sąveikos ryšiais (žr. pav.) matyti, kad vaikui susidūrus su problema reikalingas vienas žmogus (šiuo atveju – socialinis pedagogas) – atvejo vadybininkas, kuris koordinuotų tarp tinklų kompleksinės pagalbos teikimo mechanizmą. Ypač svarbi laiku suteikta pagalba vaikams, kai jų raidos imlieji periodai yra nepasibaigę ir vaiko elgesio problemos nėra įsisenėjusios. Socialinis pedagogas, dirbdamas ikimokyklinėse ir priešmokyklinėse ugdymo įstaigose, gali teikti kompleksinę pagalbą vaikui koordinuodamas kompleksinės pagalbos teikimą tiek tarp vidinių, tiek tarp išorinių tinklų, tiek tiesiogiai padėdamas vaikui bei jo artimiausiai aplinkai, t. y. šeimai ir kitiems ugdytojams, nes, pasak L. Gvaldaitės, A. Ato, N. Ginknienės ir A. Zbarauskaitės (2012), šeima gali būti vaikų ugdymosi problemų šaltinis ar harmoningos asmenybės ugdymosi išteklius, kur vaikams yra sudaromos reikiamos ugdymosi sąlygos, skatinančios vaiko visapusišką raidą, ar žalojančios vaiko harmoningą raidą sąlygos. Socialinės pedagoginės (kompleksinės) pagalbos vaikui ir jo šeimai yra didelis, kurių suteikimo galimybes reikia plėsti ir priartinti prie vaiko. G. Kvieskienė, R. Čiužas, V. Vaicekauskienė ir R. Šalaševičiūtė (2015), R. Lazutka ir A. Poviliūnas (2013) atskleidė socialinės pedagoginės (kompleksinės) pagalbos neįgaliems asmenims vidinio ir išorinio tinklų sąveikos raišką, o G. Kvieskienė ir V. Kvieska (2012) savo tyrimuose išryškino socialinės partnerystės įtaką inovacijoms, siekiant vaiko gerovės per skirtingų sektorių bendradarbiavimą.

LR vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo pakeitimo įstatymas (2011) – vienas naujausių ir svarbiausių dokumentų, kuriuo vadovaujama teikiant socialinę pedagoginę pagalbą. Dokumente apibrėžiamos ir socialinės pedagoginės pagalbos teikimo rūšys: konsultavimas, tyrimai, mokymas ir švietimas, prevencinės veiklos organizavimas, socialinės pedagoginės pagalbos tinklo kūrimas, tėvų (globėjų, rūpintojų), mokytojų švietimas. Nurodoma, kad teikiant socialinę pedagoginę pagalbą bendradarbiaujama su socialinę pagalbą teikiančiomis tarnybomis, nevyriausybinėmis organizacijomis, sveikatos priežiūros, teisėtvarkos institucijomis, kitais asmenimis.

Vaiko minimali ir vidutinė priežiūra – teikiama švietimo ar kita pagalba ir kitos paslaugos, kuriomis siekiama teigiamų jo elgesio pokyčių. Įstatymo tikslas – sukurti vaiko teises ir teisėtus interesus bei visuomenės saugumo poreikius atitinkančią ir elgesio problemų turinčio vaiko socializacijai, ugdymui bei švietimo ir kitos pagalbos teikimui skirtą vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros priemonių sistemą, kuri padėtų vaikui įveikti susiformavusį ydingą elgesį, išsiugdyti prasmingo individualaus ir visuomeninio gyvenimo sampratą. Šiame dokumente minimi ir specialistai, kurie įgyvendina įstatymo tikslą. Tai psichologas, socialinis pedagogas, socialinis darbuotojas ar kita atitinkama kvalifikaciją turintis asmuo, teikiantis pagalbą vaikui. Taigi visų pakopų ugdymo institucijų vienas iš uždavinių yra suteikti socialinę, psichologinę ir specialiąją pagalbą. LR švietimo ir mokslo ministro įsakyme „Dėl pedagoginės ir psichologinės pagalbos teikimo modelio“ skelbiama, jog piliečiai pagal poreikį turi teisę gauti specialiąją, pedagoginę, psichologinę, socialinę pagalbą. Akivaizdu, kad kokybiškos švietimo paslaugos,

mokymosi visa gyvenimą nuostatos, adekvati ir laiku teikiama psichologinė ir specialioji pedagoginė pagalba yra įmanoma valstybėje, turinčioje ne tik aiškiai apibrėžtus savo plėtros prioritetus, švietimo plėtros gaires, bet ir aiškų specialiosios, pedagoginės ir psichologinės pagalbos teikimo modelį.

LR švietimo ir mokslo ministro įsakyme „Dėl valstybės tikslinio finansavimo studijų programoms“ (2015) viešajam sektoriui nėra priskiriamos mažos NVO, kurios nėra išlaikomos iš valstybės biudžeto, kurios pačios save išsilaiko ir sprendžia visuomenei svarbias ir taip reikalingas edukacines bei socialinės pedagoginės (kompleksinės) pagalbos problemas. Joms yra reikalingi socialiniai pedagogai, turintys specialųjį parengimą, bet jos nėra pajėgios sumokėti 20 proc. studijų sumos į valstybės biudžetą už būsimo specialisto parengimą jų institucijai. Mažoms NVO reikia specialistų, bet jos nėra pajėgios sumokėti reikalingos sumos ir jų galimybės nėra vienodos, palyginti su viešojo sektoriaus institucijomis (viešojo sektoriaus institucijos neturi mokėti už specialisto parengimą).

Socialinis pedagogas, kuris turi edukatoriaus kompetencijų ir geba kryptingai koordinuoti kompleksinę pagalbą vaikui, patiriančiam problemas, t. y. atlieka atvejo vadybininko funkciją.

Tyrimo metodika ir organizavimas

Tikslas – atskleisti socialinės pedagoginės pagalbos poreikį.

Tyrimo **objektas** yra socialinės pedagoginės pagalbos poreikis.

Norint atskleisti tyrimo iškeltą tikslą, buvo išsikelti **uždaviniai**:

1. Apžvelgti socialinės pedagoginės pagalbos sampratą ir atskleisti jos poreikį teoriniu aspektu;
2. Ištirti socialinės pedagoginės pagalbos poreikį ugdymo, socialines paslaugas teikiančiuose ir kitose institucijose, kur reikalingos socialinės pedagogikos (kompleksinės) paslaugos;
3. Išanalizuoti priežastis, trukdančias pasirašyti ketinimų bendradarbiauti su Lietuvos edukologijos universitetu rengiant reikalingus socialinės pedagogikos specialistus esant tokių specialistų poreikiui institucijose protokolą;
4. Atskleisti išskirtinių socialinių pedagoginių (kompleksinių) kompetencijų poreikį skirtingose ugdymo, socialines paslaugas ar kitose institucijose, tiriamųjų požiūriu.

Norint įgyvendinti išsikeltą tikslą ir uždavinius, buvo pasirinktas kiekybinis (anketinė apklausa) ir kokybinis (interviu metodas) tyrimai. Siekiant išsikeltos tikslo šie metodai labiausiai tinkami, nes tyrėjas domisi ir socialinės pedagoginės (kompleksinės) pagalbos poreikiu ir kokiomis specialiomis kompetencijomis turi pasižymėti socialines pedagogines (kompleksines) paslaugas skirtingose ugdymo ir kitose institucijose teikiantis specialistas.

Tyrimo imtis. Atsitiktiniu būdu buvo išsiuntinėtos 525 anketos įvairių ugdymo ir kitas socialines paslaugas teikiančių institucijų vadovams, siekiant ištirti socialinės pedagoginės pagalbos poreikį ir šiuolaikiškų bei novatoriškų specialistų parengimo poreikį kartu su Lietuvos edukologijos universitetu. Tyrimu buvo siekiama atsakyti į šiuos klausimus: sužinoti ar tiriamoji institucija turi socialinį pedagogą ar ne; jeigu turi, tai gal jam reikalingos papildomos žinios ir įgūdžiai; jeigu tokio specialisto neturi, bet jis yra reikalingas jų institucijai, gal norėtų kartu su Lietuvos edukologijos universitetu parengti tokį specialistą savo institucijai; jeigu toks specialistas yra reikalingas, kas trukdo jį parengti kartu su Lietuvos edukologijos universitetu? Iš viso sugrįžo 232 tiriamųjų atsakymai.

Tiriamųjų charakteristikos. Tiriamieji buvo įvairių institucijų vadovai, kurie dirba ugdymo, socialinių paslaugų sektoriaus organizacijose ar kitose institucijose. Iš viso buvo apklausti 232 institucijų vadovai.

Tyrimo duomenys buvo apdoroti kokybiniu būdu, nes tai tinkamiausias būdas išskeltam tikslui pasiekti. Tyrimas buvo vykdomas nuo 2015 m. rugsėjo iki gruodžio mėn. pabaigos įvairiose ugdymo, socialines ir kitas paslaugas teikiančiose institucijose, kurios buvo pasirinktos atsitiktiniu būdu įvairiuose Lietuvos miestuose.

Tyrimo rezultatų apibendrinimas

Siekiant atskleisti socialinės pedagoginės (kompleksinės) pagalbos poreikį, buvo gauti tyrimo duomenys iš 232 tiriamųjų, kurie dirba skirtingose ugdymo, socialines ar kitas paslaugas teikiančiose institucijose.

1 lentelė. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal socialinės pedagoginės pagalbos institucijose poreikį

Eil. Nr.	Institucijų tipas	Tiriamųjų pasiskirstymas pagal institucijų, kuriose dirba, tipą	Socialinio pedagogo poreikis institucijoje				
			Nereikia (N = 18)	Reikia			Bet neturi galimybių įdarbinti (N = 151)
				Reikia (N = 43)	Su specializuotu parengimu (N = 11)	Pagilinti turimas žinias (N = 9)	
1.	Gimnazijos	34	0	3	0	1	30
2.	Pagrindinės mokyklos	15	0	2	0	2	11
3.	Pradinės mokyklos	13	0	2	0	2	9
4.	Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigos	25	1	6	0	1	17
5.	Progimnazijos	21	0	3	0	1	17
6.	NVO*	48	2	6	6	0	34

Eil. Nr.	Institucijų tipas	Tiriamųjų pasiskirstymas pagal institucijų, kuriose dirba, tipą	Socialinio pedagogo poreikis institucijoje				
			Nereikia (N = 18)	Reikia			
				Reikia (N = 43)	Su specializuotu parengimu (N = 11)	Pagilinti turimas žinias (N = 9)	Bet neturi galimybių įdarbinti (N = 151)
7.	Globos ir socialinių paslaugų centrai	2	0	0	1	0	1
8.	Mokyklos-darželiai	4	0	0	0	2	2
9.	Lietuvos ūkininkų sąjungos rajonų skyriai	5	1	2	0	0	2
10.	Parapijos	11	2	3	1	0	5
11.	Jaunimo erdvės ir centrai	23	2	8	2	0	11
12.	Labdaros ir paramos fondai	6	1	2		0	3
13.	Kaimo bendruomenės	9	2	3	0	0	4
14.	Miesto bendruomenės	11	4	2	0	0	5
15.	Socialinių pedagogų asociacija	1	0	1	0	0	0
16.	Urėdijų padaliniai ir girininkijos	4	3	0	1	0	0

*Nevyriausybės organizacijos aktyviai skleidžia savo idėjas, stengiasi gerinti vietos gyvenimo sąlygas ar padeda tiems žmonėms, kuriems pagalba labiausiai reikalinga.

1 lentelėje pateiktas tiriamųjų pasiskirstymas pagal institucijas, kuriose jie dirba ir jų išsakytą nuomonę apie socialinės pedagoginės pagalbos poreikį. Tyrimo rezultatai atskleidžia, kad tik maža dalis tiriamųjų mano, kad socialinių pedagogų jų institucijoje nereikia (N = 8). Tiek gimnazijose, tiek NVO, tiek ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigose, progimnazijose socialinių pedagogų etatai yra reikalingi, bet nėra galimybių įdarbinti reikiamą skaičių socialinių pedagogų.

Siekiant suteikti tiriamiesiems informaciją apie galimybę parengti jiems reikalingus socialinės pedagogikos specialistus, gebančius teikti kompleksinę pagalbą, buvo susisiektas su kiekvienos institucijos vadovais ir atliktas interviu, kurio metu išryškėjo toliau aptarti tyrimo duomenys.

2 lentelė. Tiriamųjų pasirašiusių ketinimų bendradarbiauti protokolus pasiskirstymas rengiant socialinius pedagogus institucijoms

Kategorija	Kategorija	Subkategorija	Pagrindžiantys teiginiai	Tiriamųjų pasiskirstymas
Pasirašė ketinimo bendradarbiauti protokolą (N = 63)	Socialinė pedagoginė pagalba institucijoje teikiama (N = 34)	Socialinis pedagogas dirba institucijoje ir nori pagilinti turimas žinias	<...> turime socialinį pedagogą institucijoje, bet šiandien vaikai yra kitokie ir mūsų darbuotojui reikalingos žinios <...>; <...> ne visada pavyksta susikalbėti su vaikais ir jiems padėti, nes trūksta specialistams žinių <...>	n = 9
		Socialinis pedagogas dirba institucijoje ir reikalinga daugiau specialistų	<...> mes turime labai kompetentingą specialistą, bet vaikų su probleminiu elgesiu daugėja ir norime priimti dar vieną; <...> turime specialią, bet norime išskirstyti pagal skirtingas sritis darbus, kad galėtų labiau įsigilinti į savo sritis <...>; <...> mūsų turimas specialistas išeina į kitą darbą, todėl norima pasiruošti kitą į jo vietą; <...> mūsų institucijos veikla išsiplėtė <...>	n = 14
		Turime žmogų, kuriam reikalingos socialinės pedagogikos žinios	<...> mūsų institucijoje dirbantis žmogus su vaikais neturi išsilavinimo ir jam trūksta žinių, bet jis nori dirbti su vaikais, todėl norime jį atsiųsti pas Jus mokyti; <...> dirba su vaikais istorijos mokytojas ir jis nežino ką su jais daryti, todėl jam reikalingas ne tik diplomai, bet ir žinios <...>; <...> su vaikais dirba fizikos mokytojas, jam pritrūko minčių ir idėjų, todėl jis norėtų pas jus mokyti <...>	n = 11
	Socialinė pedagoginė pagalba institucijoje neteikiama (N = 29)	Reikalinga parengti socialinį pedagogą	<...> mes neturime žmogaus, kurį reikėtų parenti, bet mūsų institucijoje jis yra reikalingas <...>; <...> mes neturime žmogaus, bet bandysime susirasti; <...> mes norime, kad pas mus dirbtų darbo su vaikais turintis žinių žmogus; <...> mes pasirašome ketinimo bendradarbiauti protokolą, bet žmogaus neturime, tai prašysime Jūsų pagalbos tokį žmogų surandant: <...> reikalingas jaunas ir šiuolaikiškai parengtas specialistas darbu su jaunimu <...>	n = 18

Kategorija	Kategorija	Subkategorija	Pagrindžiantys teiginiai	Tiriamųjų pasiskirstymas
		Reikalinga parengti socialinį pedagogą, turintį specializuotų žinių ir gebėjimų	<p><...> mums reikalingas socialinis pedagogas darbui su vaikų tėvais, kuris turėtų gilesnių darbo su vaiko šeima žinių; <...> kadangi mūsų institucija dirba su paaugliais, tai man reikalingas specialistas gebantis dirbti būtent su paaugliais ir turintis gilesnių žinių apie paauglius <...>; <...> reikalingas specialistas darbui su šeima ir vaiku bei tėvais ir globėjais, kuris turėtų gilesnių žinių apie šeimą ir darbą su šeima; <...> reikalingas socialinis pedagogas, kuris gilinasi į sveiką gyvenimą ir vaikų fizinio aktyvumo ugdymą nuo pat gimimo <...>; <...> socialinis pedagogas gebantis dirbti su sveikos gyvenamosios nuo pat gimimo ugdymo projektais, gebėtų organizuoti renginius, viešas diskusijas, gyvai vesti edukacinius renginius <...>; <...> mums reikalingas verslus socialinis pedagogas, kuris mokėtų pritraukti lėšas edukacinėms veikloms; <...> kiekvienais metais į darželį ateina vaikai vis prasčiau kalbantys, fiziškai silpni, nesavarankiški, tad mūsų įstaigai reikalingas pedagogas gebantis dirbti su tėvai ir jų požiūriu į vaikų ugdymą; <...> reikalingas socialinis pedagogas, kuris domėtųsi etnokultūra ir ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymu <...></p>	n = 11
Iš viso:				N = 63

Tyrimo rezultatai atskleidė, kad nemaža dalis pasirašiusių ketinimus bendradarbiauti protokolus ($N = 63$) rengiant būsimuosius socialinės pedagogikos studentus institucijų turi po vieną socialinį pedagogą ($N = 63$ ($n = 34$)). Vieniems institucijoje dirbančių socialinių pedagogų reikalingos papildomos žinios ($n = 9$) dirbant su vaikais, o kita dalis tiriamųjų teigė, kad vieno socialinio pedagogo institucijoje yra per maža, nes institucija savo veiklą plečia ir vaikų daugėja; kiti teigė, kad problemiško elgesio vaikų daugėja, todėl norima įsteigti papildomus socialinio pedagogo etatus ($n = 14$). Kita dalis tiriamųjų teigė, kad savo institucijoje turi žmogų, kuris dirba su vaikais, bet neturi socialinio pedagogo išsilavinimo ir jam trūksta žinių bei įgūdžių ($n = 11$), todėl pasirašo ketinimų bendradarbiauti su Lietuvos edukologijos universitetu protokolą, kad jų specialistui suteiktume dirbti su vaikais reikalingų žinių ir gebėjimų.

Nemaža dalis tiriamųjų teigė, kad jų institucijose socialinių pedagogų nėra, bet ateityje jie norėtų tokius etatus įsteigti ($N = 63$ ($n = 29$)) ir savo institucijoje įdarbinti šiuolaikiškai parengtą jauną specialistą, kurį paruoštų Lietuvos edukologijos universitetas ($n = 18$). Dalis tiriamųjų tvirtina, kad jų institucijai reikalingi specialistai, turintys tam tikros socialinės pedagogikos srities, kuri yra svarbi skirtingoms NVO, specialiųjų žinių ir įgūdžių ($n = 11$).

3 lentelė. Tiriamųjų nepasirašiusių ketinimų bendradarbiauti protokolų pasiskirstymas rengiant socialinius pedagogus institucijoms

Kategorija	Kategorija	Subkategorija	Pagrindžiantys teiginiai	Tiriamųjų pasiskirstymas
Nepasirašė ketinimu bendradarbiauti protokolo ($N = 169$)	Socialinė pedagoginė pagalba institucijoje teikiama ($N = 78$)	Dirba socialinis pedagogas ir daugiau specialistų nereikia	<...> mes jau turime socialinį pedagogą ir esame patenkinti, jo darbu <...>; <...> mums tik vienas etatas skirtas ir mes turime specialistą <...>; <...> socialinio pedagogo etatas pas mus užimtas <...>; <...> pas mus vienas socialinės pedagogikos darbuotojas <...>	$n = 43$
		Bijoma įsipareigojimų įdarbinti 3 metus baigusį specialistą	<...> mūsų institucijoje dirba socialinis pedagogas, bet realiai yra reikalingi dar du socialiniai pedagogai pagal vaikų patiriamas problemas, bet bijome, kad galime neturėti galimybės baigusio specialisto įdarbinti 3 metus mūsų institucijoje <...>; <...> bijau, kad galiu neturėti galimybių įdarbinti, nors dabar jos ir yra, bet bijau rizikuoti. Socialinė pedagoginė pagalba mūsų institucijoje yra reikalinga <...>	$n = 19$
		Neturi galimybių apmokėti 20 proc. studijų	<...> neturime galimybių apmokėti 20 proc. už specialistų parengimą, nors mums šiuolaikiškai parengti, novatoriški ir jaunatviški specialistai yra reikalingi <...>; <...> mums reikalingi energingi socialiniai pedagogai, nes mūsų institucija padeda visuomenei spręsti sudėtingas jaunų žmonių problemas ir mūsų institucija pati save išsilaiko, neprašo finansavimo iš biudžeto, bet neturi galimybės mokėti 20 proc. už specialisto studijas <...>; <...> mes save išsilaikome ir sprendžiame visuomenei reikalingas vaikų ugdymo problemas ir teikiame išskirtines paslaugas, manau, kad neteisinga yra iš mūsų reikalauti 20 proc. sumokėti už studentų studijas, kai tuo tarpu biudžetinės įstaigos ir finansavimą gauna iš biudžeto ir už studento parengimą neturi mokėti <...>	$n = 13$

Kategorija	Kategorija	Subkategorija	Pagrindžiantys teiginiai	Tiriamųjų pasiskirstymas
		Nesuderinti įstatymai	<...> mūsų centruose atliekamos edukacinės socialinės pedagoginės paslaugos, bet šias funkcijas atlieka žmonės neturintys specialaus išsilavinimo, bet jie yra reikalingos šios žinios. Mes norėtume juos atsiųsti studijuoti, bet negalime pasirašyti ketinimo bendradarbiauti, nes visi žmonės į valstybės tarnybą priimami konkurso būdu. O pasirašant šį protokolą, tarsi žmogui sudaromos išskirtinės teisės <...>	n = 3
	Socialinė pedagoginė pagalba institucijoje neteikiama, bet reikalinga (N = 69)	Baimė, kad nebus galimybių įdarbinti 3 metus	<...> socialinio pedagogo pas mus nėra, nes neturime tam etatų, nors socialinis pedagogas yra labai reikalingas <...>; <...> socialinis pedagogas – reikalingas, bet bijome, kad neturėsime galimybių įdarbinti 3 metus po studijų baigimo <...>	n = 23
Per brangu NVO mokėti 20 proc. už specialisto parengimą		<...> neturime socialinio pedagogo savo NVO, bet jis mums būtų labai reikalingas. Šiuo metu neturime galimybių sumokėti 20 proc. už būsimo specialisto studijas. Turime žmogų, kuris mums tiktų ir nori studijuoti socialinę pedagogiką, bet pat mokėti už studijas negali <...>; <...> esame nedidelė organizacija ir negalime mokėti 20 proc. už studijas būsimo specialisto <...>	n = 16	
Baimė, kad nerastas tinkamo specialisto		<...> neturime tinkamo kandidato, kuris norėtų studijuoti <...>; <...> mums reikalingas socialinis pedagogas, bet bijome, kad nerastume žmogaus norinčio studijuoti, o vėliau dirbti pas mus <...>	n = 8	
Nes nepakanka etatų, bet vaikų su probleminiu elgesiu vis daugėja		<...> mūsų NVO nėra didelė ir neturime pakankami darbo vietų, bet mūsų institucijoje socialinio pedagogo veikla yra labai reikalinga <...>; <...> mūsų lopšelyje-darželyje yra reikalingas socialinis pedagogas, bet lėšų tam neturime <...>; <...> socialinio pedagogo mūsų ikimokyklinėje ugdymo įstaigoje labai reikia, bet jo funkcijas tenka atlikti auklėtojoms, nors jos nėra kompetentingos <...>; <...> mūsų įstaigoje reikia socialinio pedagogo, nes niekas jo funkcijų neatlieka, kiti specialistai to imasi tik epizodiškai <...>	n = 22	

Kategorija	Kategorija	Subkategorija	Pagrindžiantys teiginiai	Tiriamųjų pasiskirstymas
	Socialinė pedagoginė pagalba nėra reikalinga (N=18)	Nežino, kuo gali padėti socialinis pedagogas	<...> nežinau, kuo mums gali būti naudingas socialinis pedagogas <...>; <...> nežinau, ką jis galėtų padėti mums? <...>	n = 8
		Nes yra kiti pagalbos specialistai	<...> mes turime kitų pagalbos specialistų <...>; <...> mums pakanka psichologo ir spec. pedagogo <...>	n = 6
		Neteikia tokių paslaugų	<...> mes tokių paslaugų neteikiame ir nereikalingas socialinis pedagogas <...>; <...> mums toks specialias nereikalingas, nes nedirbame tiesiogiai su vaikais <...>	n = 4
Iš viso:				N = 169

Tyrimo rezultatai atskleidė, kad nemaža dalis tiriamųjų (N = 169) atsisakė pasirašyti ketinimų bendradarbiauti rengiant socialinės pedagogikos studentus protokolus ne todėl, kad jų institucijoms šie specialistai yra nereikalingi, bet todėl, kad jie jau turi socialinio pedagogo etatą (N = 169 (n = 78)). Vieni iš jų nesutiko todėl, kad jiems turimo specialisto pakanka (n = 43), o kitiems būtų reikalingi papildomi socialinio pedagogo etatai, bet jie baiminasi, kad institucija yra nepajėgi įvykdyti numatomų jai įsipareigojimų: įdarbinti 3 metus baigusį specialistą (n = 19) ir sumokėti 20 proc. už būsimo specialisto studijas (n = 13). Atsiktiniu būdu analizuojant girininkijų ir urėdijų teikiamas paslaugas buvo užfiksuotos socialinės pedagoginės paslaugos, tokios kaip įvairūs gamtosauginiai projektai, gamtos pažinimo ir kiti, ką tiesiogiai gali vykdyti socialinis pedagogas, todėl buvo susisiektas su institucijomis, kurios yra pavaldžios Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad įvairiuose mokymų informacijos centruose tiesiogiai vaikams yra teikiamos socialinės pedagoginės paslaugos, o ten dirbantiems žmonėms būtų reikalingos specializuotos žinios, bet žmonės priimami konkurso būdu, todėl nėra galimybių pasirašyti ketinimų bendradarbiauti protokolo, kuris tarsi garantuotų žmogui tiesioginį įsidarbinimą be konkurso (n = 3).

Kita tiriamųjų dalis teigė, kad jų institucijose socialinė pedagoginė pagalba neteikiama, bet yra reikalinga (N = 169 (N = 69)). O ketinimų bendradarbiauti rengiant socialinius pedagogus protokolą pasirašyti stabdė baimė, kad nebus galimybių įdarbinti 3 metus (n = 23) baigusio studijas specialisto. Taip pat galimybių sumokėti 20 proc. už specialisto parengimą (n = 16) neturėjimas. Išryškėjo šios grupės tiriamųjų požiūris, kad NVO, kurios nėra išlaikomos iš valstybės biudžeto ir moka mokesčius į valstybės biudžetą, yra diskriminuojamos prieš kitas viešojo sektoriaus įstaigas, kurios išlaikomos iš biudžeto, nes joms nereikia mokėti 20 proc. už būsimo specialisto savo institucijai parengimą. NVO aktyviai prisideda prie visuomenės gerovės teikdamos įvairias socialines paslaugas, bet

norint savo institucijai paruošti tinkamą socialinės pedagogikos specialistą turi mokėti 20 proc. už jo parengimą. Kiek mažesnė tiriamųjų dalis baiminasi, kad neras tinkamo kandidato studijoms ir savo institucijos darbui ($n = 8$). Didesnė dalis tiriamųjų išreiškė, kad neturi tam etatų, nors socialinės pedagoginės pagalbos poreikis jų institucijoje yra, nes probleminio elgesio vaikų daugėja ($n = 22$) ir socialinio pedagogo funkcijos perleidžiamos kitiems pedagogams, kurie nežino ir yra nepajėgūs išspręsti problemas.

Tik nedidelė dali tiriamųjų teigė, kad jų institucijoje socialinė pedagoginė pagalba yra nereikalinga ($N = 169$ ($n = 18$)). Iš jų dalis teigė, kad nežino, kuo gali padėti socialinis pedagogas jų institucijos darbe ($n = 8$); kiti teigė, kad socialinis pedagogas jų institucijoje yra nereikalingas, nes visas problemas įveikia kiti pagalbos specialistai ($n = 6$). Nedidelė dalis tiriamųjų atsakė, kad tokių paslaugų visiškai nereikia ($n = 4$) jų institucijoje. Tai gali būti susiję, kad tiriamųjų institucijose nėra teikiamos socialinės pedagoginės paslaugos ir jų veiklos specifika nėra susijusi su socialinės pedagoginės pagalbos vaikams sfera.

Išvados

1. Socialinė pedagoginė (kompleksinė) pagalba švietimą reglamentuojančiuose dokumentuose apibrėžiama kaip specialistų, mokyklos darbuotojų vykdoma veikla, susijusi su mokinių socialinių bei pedagoginių poreikių tenkinimu, leidžianti didinti vaiko ugdymo(si) kokybę, harmoningas vaiko ugdymosi sąlygas bei padidinanti švietimo veiksmingumą.

2. Tyrimo rezultatai atskleidė socialinės pedagoginės (kompleksinės) pagalbos poreikį, nes didžioji dauguma ($n = 214$) visų tiriamųjų ($N = 232$) teigė, kad socialinės pedagoginės (kompleksinės) pagalbos poreikis jų institucijoje yra ir šią pagalbą teikiantys specialistai yra reikalingi.

3. Analizuojant tyrimo rezultatus, išryškėjo socialinių pedagogų, turinčių specialiųjų žinių ir gebėjimų, poreikis mažose NVO, teikiančiose specializuotas išskirtines paslaugas, bet jos privalo sumokėti 20 proc. už būsimo darbuotojo parengimo studijas. Tai nėra reikalaujama iš viešojo sektoriaus institucijų. Viešojo sektoriaus institucijoms, kurioms reikalingas socialinis pedagogas, baiminasi pasirašyti ketinimų bendradarbiauti protokolą rengiant socialinius pedagogus jų institucijoms, nes bijo, kad gali neturėti galimybių įdarbinti baigusį specialistą 3 metus.

4. Išryškėjo išskirtinių socialinių pedagoginių kompetencijų poreikis skirtingas ugdymo, socialines ar kitas paslaugas teikiančiose institucijose reikalingiems socialinės pedagogikos specialistams: gilesnių darbo su vaiko šeima žinių ir įgūdžių; gebėjimų pažinti ir dirbti su paaugliais; reikalingas specialistas, turintis gilesnių žinių ir įgūdžių darbui su šeima bei tėvais ir globėjais; gilesnių žinių ir įgūdžių sveikos gyvensenos srityje ir vaikų fizinio aktyvumo ugdyme nuo pat vaiko gimimo; gebėjimų dirbti su sveikos gyvensenos ugdymo nuo pat gimimo projektais, gebėtų organizuoti renginius, viešas

diskusijas, vesti edukacinius renginius; turėtų verslumo savybių ir gebėtų pritraukti lėšas edukacinėms veiklos; gebėtų dirbti su specialiujų ugdymosi poreikių turinčiais vaikais ir jų tėvai; turėtų žinių ir domėtusi etnokultūra ir ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymu.

Rekomendacijos Švietimo ir mokslo ministerijai: suvienodinti viešojo sektoriaus institucijų ir mažų NVO, kurios išlaikomos ne iš valstybės biudžeto, vienodas galimybes parengiant socialinės pedagogikos specialistus darbui savo institucijose, nemokant už studentų studijas 20 proc. įmokos.

Rekomendacijos Lietuvos edukologijos universitetui: rengiant socialinius pedagogus glaudžiai bendradarbiauti su įvairiomis socialines pedagogines paslaugas teikiančiomis organizacijomis ir atliepti jų organizacijai reikalingų specialistų specialiujų kompetencijų įgijimo studijų metu poreikius.

Literatūra

- Ališauskienė, S., Musteikienė, V., Zablackienė, A., Miltenienė, L., Šapelytė, O. (2011). *Ikimokyklinio ugdymo paslaugų planavimo savivaldybėse metodika*. Prieiga per internetą: www.smm.lt/uploads/documents/Svietimas_ikimokyklinis/1_dalis_2011_11_22.pdf.
- Caringi, J. C., Lawson, H. A., Strolin-Goltzman, J., McCarthy, M., Briar-Lawson, K., Claiborne, N. (2007). Child welfare design teams: An intervention to improve workforce retention and facilitate organizational development. *Research on Social Work Practice*, November 2. doi:10.1177/1049731507309837
- Commission of the European Communities. (2008). *A special place for children in EU external action. Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions {SEC (2008) 135} {SEC (2008) 136}. COM 55 final, 5 February 2008*. Prieiga per internetą: <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=CELEX:52008DC0055>.
- Feldman, R. A. (2014). Social work, social welfare, and the American family. *The Journal of Sociology & Social Welfare*, 1(1), article 6. Prieiga per internetą: <http://scholarworks.wmich.edu/jssw/vol1/iss1/6>.
- Gevorgianienė, V., Kairienė, D., Bliumbergienė, V., Ališauskienė, S., Šapelytė, O., Miltenienė, L. (2011). *Metodinė medžiaga kompleksinės pagalbos teikimui*. Prieiga per internetą: <http://www.smm.lt/ugdymas/docs/Methodine%20medziaga%2012%2019.pdf>.
- Gvaldaitė, L., Atas, A., Giknienė, N., Zbarauskaitė, A. (2012). *Šeima: Problemų šaltinis ar ištekliai?: socialinės pagalbos šeimai galimybės: metodinė priemonė*. Vilnius: SOTAS.
- Kvieskienė, G., Čiužas, R., Vaicekauskienė, V., Šalaševičiūtė, R. (2015). *Kompleksinė pagalba neįgaliems asmenims: mokslo studija*. Vilnius: Lietuvos edukologijos universiteto leidykla.
- Kvieskienė, G., Kvieska, V. (2012). *Socialinės partnerystės įtaka inovacijoms: monografija*. Vilnius: Edukologija.

- Lazutka, R., Poviliūnas, A. (2013) *Europos Komisijos rekomendacijų dėl aktyvios įtraukties gyvendinimo vertinimas. Nacionalinių strategijų tyrimas*. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=9948&langId=lt>.
- Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. gegužės 20 d. nutarimas Nr. IX-1569 „Dėl vaiko gerovės valstybės politikos koncepcijos patvirtinimo“. (2003). *Valstybės žinios*, 52-2316. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.1882ABF8B6AB>.
- Lietuvos Respublikos Seimo 2006 m. birželio 13 d. priimtas įstatymas Nr. X-686 „Lietuvos Respublikos socialinės paramos mokiniams įstatymas“. (2006). *Valstybės žinios*, 73-2755. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=279123&p_query=&p_tr2=.
- Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimas Nr. XI-2015 „Dėl valstybės pažangos strategijos: Lietuvos pažangos strategija: Lietuva 2030“ patvirtinimo“. (2012). *Valstybės žinios*, 61-3050. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.5EE74F9648A5>.
- Lietuvos Respublikos Seimo 2010 m. gruodžio 14 d. nutarimas Nr. XI-1232 „Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo pakeitimo įstatymas“. (2010). *Valstybės žinios*, 157-7969. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.4C876D398907>.
- Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2011 m. sausio 3 d. įsakymas Nr. A1-2. „Dėl nacionalinės smurto prieš vaikus prevencijos ir pagalbos vaikams 2011–2015 metų programos patvirtinimo“. (2011). *Valstybės žinios*, 2-81. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalact/tar.6d8233f6c4e9>.
- Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014 m. vasario 14 d. įsakymas Nr. A1-83 „Dėl perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų neįgaliesiems ir likusiems be tėvų globos vaikams 2014–2020 metų veiksmų plano patvirtinimo“. (2014). Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/c90d41f097de11e3bdd0a9c9ad8ce1bf>.
- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2002 m. rugpjūčio 23 d. įsakymas Nr. 1481 „Dėl socialinių pedagogų etatų finansavimo nuo 2002 metų rugsėjo 1 d.“ (2002). *Valstybės žinios*, 84-3675. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalact/tar.17d256a533d1>.
- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2003 m. balandžio 3 d. įsakymas Nr. 429 „Dėl nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 1999–2003 metų programos vykdymo 2001–2003 m. priemonių planui įgyvendinti 2003 m. tvarkos“. (2003). *Valstybės žinios*, 56-2510. Prieiga per internetą: https://www.e-tar.lt/rs/legalact/tar.13da68195aa6/format/oo3_odt/.
- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2003 m. birželio 25 d. įsakymas Nr. ISAK-897 „Dėl pedagoginės ir psichologinės pagalbos teikimo modelio“. (2003). *Valstybės žinios*, 74-3451. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.539B8882FCA7>.
- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro 2011 m. lapkričio 4 d. įsakymas Nr. V-2068/A1-467/V-946 „Dėl kompleksiskai teikiamos švietimo pagalbos, socialinės paramos, sveikatos priežiūros paslaugų ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus

- vaikams ir jų tėvams (globėjams) tvarkos aprašo patvirtinimo“. (2011). *Valstybės žinios*, 134-6387. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=410802&p_query=d%EB1%20kompleksi%F0kai%20teikiamos%20%F0vietimo%20pagalbos%2C%20socialin%EBs%20paramos&p_tr2=2.
- Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas*. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=279441&p_query=&p_tr2=.
- Lietuvos Respublikos Seimo 2011 m. kovo 17 d. priimtas Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas Nr. XI-1281. (2011). *Valstybės žinios*, 38-1804. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=395105&p_query=&p_tr2=.
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. balandžio 24 d. nutarimas Nr. 471 „Dėl socialinių pedagogų etatų steigimo švietimo įstaigose 2001–2005 metų programos patvirtinimo“. (2001). *Valstybės žinios*, 36-1220. Prieiga per internetą: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.515CB6D69F83/TAIS_216553.
- Lietuvos Vyriausybės 2009 m. lapkričio 11 d. nutarimas Nr. 1509 „Dėl vaikų nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios gyvenimo ir ugdymo sąlygų gerinimo modelio aprašo patvirtinimo“. (2009). *Valstybės žinios*, 138-6073. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=358278&p_query=&p_tr2=.
- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 21 d. įsakymas Nr. V-1393 „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2004 m. birželio 15 d. įsakymo nr. Isak-941 „Dėl bendrųjų socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo. (2011). *Valstybės žinios*, 99-4675. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=404471&p_query=&p_tr2=.
- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. sausio 20 d. įsakymas Nr. V-2487 „Dėl valstybės tikslinio finansavimo studijų programoms“ pakeitimo. (2015). *Valstybės žinios*, 165-7885. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/de/legalAct/TAR.32679CB60EF7/qaQfvQFHlf>.
- Ministry of Foreign Affairs, Directorate General for Development Cooperation. (2012). *Italian cooperation guidelines. Guidelines on children 2012: Official document of December 2011 updating: the 2004 guidelines on childhood and adolescence*. Prieiga per internetą: http://www.cooperazioneallosviluppo.esteri.it/pdgcs/documentazione/NormativaItaliana/2013-04-19_LineeGuida_Minori_ENG.pdf.
- Mokyklos tinklinio bendradarbiavimo su socialiniais partneriais modelis: Projektas „Alternatyvus ugdymas švietimo sistemoje“*. (2011). Prieiga per internetą: <http://www.alternatyvusisugdymas.lt/uploads/2009/12/Mokyklos-tinklinio-bendradarbiavimo-su-socialiniais-partneriais-modelis.pdf>.
- Švietimo gairės: Lietuvos švietimo plėtotės nuostatos: 2003–2012 m. projektas*. (2002). Vilnius: Dialogas.
- Галагузова, М. А. (2001). *Социальная педагогика*. Москва: Владос.

Demand for Social Pedagogical (Complex) Support

Sigita Burvytė

Lithuanian University of Educational Sciences, Faculty of Social Education, Social Education Department, Studentų St. 39, LT-08106 Vilnius, Lithuania, sigita.burvyte@leu.lt

Summary

The article reveals the demand for social pedagogical (complex) support in different educational, social and other institutions of Lithuania. The research was conducted in randomly selected institutions. 525 questionnaires were randomly distributed among the principles of different educational and other institutions providing social services aiming to explore the demand for social pedagogical support, as well as to investigate the demand for modern and innovative training of specialists in cooperation with Lithuanian University of Educational Sciences. 232 replies were received. The research results revealed the demand for social pedagogical (complex) support in different educational institutions. Out of all the respondents ($N = 232$), most ($N = 214$) maintained that there was a demand for social pedagogical (complex) support in their institutions and that specialists providing such support were needed. The research also highlighted a demand for social pedagogues having special knowledge and abilities in small NGOs that provided specialised services; however, they are expected to pay 20 % of the costs related to training a future specialist, which is not demanded from the institutions in the public sector. Public institutions that need a social pedagogue are reluctant to sign an intended cooperation agreement to train social pedagogues for their institutions, as they are afraid that they will not have a possibility to employ the specialist in three years.

Keywords: *social pedagogical support, social pedagogue, complex support, social pedagogical (complex) support, NGO, agreements of intended cooperation.*

Įteikta / Received 2015-10-15
Priimta / Accepted 2015-11-10